

**ANAYASA MAHKEMESİNİN 22.04.2024-28.04.2024 TARİHLERİ ARASINDA RESMİ
GAZETEDE ve İNTERNET SİTESİNDE YAYIMLADIĞI BİREYSEL BAŞVURU
KARARLARI ÖZET BÜLTENİ**

Abdülkerim Kaya ve Diğerleri Başvurusu

Başvuru Numarası: 2021/6844

Karar Tarihi: 8/2/2024

Başvuru; haksız olarak uygulanan koruma tedbirleri dolayısıyla ödenen tazminatın yetersiz olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucular özetle haklarındaki ceza muhakemesi sürecinde haksız olarak uygulanan yakalama, gözaltı ve tutuklama koruma tedbirleri nedeniyle açtıkları tazminat davalarında mahkemelerce hükmedilen tazminat miktarlarının yetersiz olduğunu belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi *Gülseren Çıtak* ([G.K.], B.No:2020/1554, 27/4/2023) kararında haklarında kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararı verilenlerin 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde öngörülen tazminat yolunu tükettikten sonra yakalama, gözaltı veya tutuklamanın hukuki olmadığı ve ödenen tazminatın yetersiz olduğu iddiasıyla yaptıkları bireysel başvurularda başvuru yollarının tüketilmiş kabul edilebilmesi için yalnızca 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi kapsamında bir tazminat davasının açılmasının yeterli olacağı sonucuna varmıştır. Zira bu hükümle yakalama, gözaltı ve tutuklamanın daha sonra verilen kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararıyla hukuka aykırı hale geldiğinin kabul edildiği, dolayısıyla 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi uyarınca açılan tazminat davalarının Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında olduğu değerlendirilmiştir. Bu çerçevede bu bent kapsamında açılan davalarda hukuka aykırılık kanun gereğince kabul edildiğinden ağır ceza mahkemesince bu bende dayanılarak tazminat ödenmesi durumunda Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında yapılacak inceleme tazminat miktarının yeterli olup olmadığını belirlemekle sınırlı olacaktır (*Gülseren Çıtak*, §§ 36-39). d

Derece mahkemelerinin tazminat için somut olayın koşullarına göre takdir yetkisi bulunmakla birlikte, meydana gelen ihlalle orantılı olmayan önemsiz miktarda bir tazminat Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasına aykırı olacaktır. Öte yandan tazminat miktarı Anayasa Mahkemesinin benzer davalarda verdiği tazminat miktarına göre kayda değer ölçüde düşük olmamalıdır. Bununla birlikte hükmedilen miktarın Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verilmesine hükmettiği tazminat miktarından belirli ölçüde düşük olması tek başına Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiği anlamına gelmez. Tazminatın Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasıyla uyumlu olup olmadığı değerlendirilirken somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerekir (*M.E.*, § 48).

Anayasa Mahkemesince yakalama, gözaltı veya tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle manevi tazminata hükmedilirken kişinin sosyal ve ekonomik durumu, mesleki ve toplumsal konumu, üzerine atılı suçun niteliği, koruma tedbirine neden olan olayın cereyan tarzı, tedbirin kişinin üzerinde

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Ayşe Nur Kan
Stj. Av. Şükrü Bereket

bıraktığı olumsuz etkiler ve tedbirin süresi, tedbir nedeniyle meydana gelen ihlalin ağırlığı dikkate alınmaktadır (bkz. *Siyami Hidiroğlu* [GK], B. No: 2018/11489, 11/1/2024, § 35).

Somut başvuruya konu tazminat davasını inceleyen Mahkemelerce başvurucular hakkında uygulanan tedbirler nedeniyle manevi tazminat ödenmesine hükmedilmiştir. Dolayısıyla yapılacak inceleme bu miktarların Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verilmesine hükmettiği veya hükmedebileceği tazminat miktarlarına nazaran yeterli olup olmadığının belirlenmesiyle sınırlı olacaktır. Hükmedilen manevi tazminat miktarlarının, somut olayın koşullarında ve manevi tazminatın belirlenmesine ilişkin yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde değerlendirildiğinde; - tazminata karar veren derece mahkemelerinin karar tarihleri itibarıyla- Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verebileceği tazminat miktarına göre oldukça düşük olduğu ortadadır. Mahkemelerce hükmedilen tazminatların Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verilmesine hükmettiği veya hükmedebileceği tazminat miktarlarıyla aynı olması gerekmemekle birlikte somut olayın şartlarında ödenmesine hükmedilen miktarların tazminat hakkının özünü zayıflatacak kadar düşük olduğu anlaşılmıştır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa Mahkemesi tarafından, Anayasa'nın 19. maddesinin -üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak- dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Murat Yavuzarslan Başvurusu

Başvuru Numarası: 2020/29558

Karar Tarihi: 8/2/2024

Başvuru, tutukluya annesinin cenaze törenine katılması için izin verilmemesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuru tarihinde Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme suçundan İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan başvurucunun annesi 16/7/2020 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu aynı tarihli dilekçesiyle Samsun'un Çarşamba ilçesinde gerçekleşecek cenaze törenine katılma talebinde bulunmuştur. Başsavcılık 17/7/2020 tarihinde başvurucunun talebini reddetmiştir. Kararın gerekçesinde; pandemi nedeniyle infaz kurumlarında sirkülasyonu azaltmaya yarar bir dizi önlem alındığı, başvurucunun cenazeye katılımı hâlinde virüs kapma ve sonrasında kurumda bulunan tutuklu, hükümlü ve personele bulaştırma riskinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte başvurucunun kurum dışına çıkarılması hâlinde dönüşünde on dört gün süreyle karantinaya alınmasının gerektiği, bu durumun ise kurumun fiziki şartları açısından zorluk yaratacağı ifade edilmiştir.

Başvurucu 1/6/2020 tarihi itibarıyla normalleşme sürecine geçilmesiyle ülke genelinde seyahat engelinin kalktığını, adliyelerde duruşmalara devam edildiğini, gerekli tedbirler alınarak düğün, cenaze merasimlerinin düzenlenebildiğini ifade etmiştir. Başvurucu bununla birlikte İnfaz Kurumunda da normalleşmeye geçildiğini, tutuklu ve hükümlülerin hastaneye sevk işlemlerinin sağlanabildiğini, kapalı görüşlere izin verildiğini ayrıca kaldığı koğuştan iki kişinin Dikey Geçiş Sınavına girmesine izin verildiğini ve sınava girdikten sonra bu kişilerin koğuşa dönebildiğini ileri

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Ayşe Nur Kan
Stj. Av. Şükrü Bereket

sürmüştür. Başvurucu babasını yıllar önce kaybettiğini, annesinin hayatta kalan tek ebeveyni olduğunu, gerekli tedbirler alınarak cenazesine katılmasına izin verilebilecekken talebinin reddedilmiş olmasının temel haklarını ihlal ettiğini ifade etmiştir.

Anayasa'nın 19. maddesi gereği hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatına birtakım sınırlamaların getirilmiş olması, hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir. Burada mühim olan ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin sağlanmış olmasıdır (*Rasul Kocatürk*, § 56).

Ölüm, insan hayatında karşılaşılan acı olaylardan biridir. Birçok kültürde ölen kimsenin tanıdıkları bir araya gelerek ölüm nedeniyle duyulan acı ve üzüntüyü paylaşır. Ölenin geride kalan aile bireyleri ziyaret edilerek kendilerine maddi ve manevi destekte bulunulur. Şüphesiz bu acıyı ölüm anından itibaren en yoğun derecede yaşayan ve desteğe en çok ihtiyaç duyanlar aile bireyleridir. Kanun koyucu bu insani düşünceden ve kültürel olgulardan hareketle 5275 sayılı Kanun'da yakınlarının ölümü hâlinde hükümlüye mazeret izni verilmesini düzenlemiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için *Muhittin Pirinççioğlu*, B. No: 2020/28439, 21/11/2023, § 13; *Rasul Kocatürk*, § 61). Cenazeye katılımın sağlanması imkân dâhilinde görülmezse bu duruma ilişkin zorunluluk hâllerinin ve risklerin somut olgu ve olaylara dayalı olarak açıklanması gerekir (benzer yöndeki değerlendirmeler için *Muhittin Pirinççioğlu*, § 14; *Rasul Kocatürk*, § 62).

Somut olayda, başvuru Silivri L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunmaktadır. Başvurucunun vefat eden annesinin Samsun'da gerçekleşecek olan cenaze törenine katılması talebi Başsavcılık tarafından COVID-19 salgınının neden olduğu bulaş riski gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Derece mahkemeleri kararlarında da devam eden salgının oluşturduğu tehlikeye dayanılmıştır. Bununla beraber COVID-19 salgınının neden olduğu bulaş riskine ilişkin genel gerekçeyle yetinilmiş, sosyal mesafe ve maske kullanımı gibi tedbirler çerçevesinde başvuru talebinin karşılanmasına ilişkin bir değerlendirme yapılmamıştır. Başsavcılık, başvuru talebinin karşılanması için durumun gerektirdiği özeni gösterdiğini, alternatif çözümler denediğini ortaya koyabilmiş değildir. Nitekim, başvuru talebinin reddine dayanak olarak ileri sürülen sebepler (bkz. § 2) 5275 sayılı Kanun'da öngörülen sınırlama sebeplerinden değildir. Başvurucunun uzun süre görmediği annesinin vefatı ve cenazesine katılmamasının neden olduğu derin üzüntü dikkate alındığında Başsavcılık ve derece mahkemesi kararlarında gösterilen gerekçeler, başvuru çıkarları ile toplumun çıkarları arasında adil denge kurulmasına yönelik ikna edici, ilgili ve yeterli unsurlara sahip değildir. Dolayısıyla, başvuru talebinin reddine katılma ve ailesine destek olma imkânından yoksun kalmasında kamu makamlarının talebin reddedilmesi şeklindeki müdahalesinin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

CAN MEMİŞ BAŞVURUSU**Başvuru Numarası: 2021/29767****Karar Tarihi: 13/12/2023**

Başvuru; tutuklama tedbirinin hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuru 1/6/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon tarafından bu kararda incelenen şikâyet haricindeki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, bu şikâyet yönünden ise başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

6-7 Ekim 2014 tarihleri arasındaki olaylar, Türkiye'nin iç güvenliği açısından önemli bir dönemeçtir ve PKK'nın etkisi altında gerçekleşmiştir. PKK'nın terör eylemleri, ulusal ve uluslararası düzeyde terör örgütü olarak kabul edilmiş ve ülkenin toprak bütünlüğüne ciddi bir tehdit oluşturmuştur. Bu dönemde, PKK'nın şiddet eylemleri Türkiye'nin en büyük sorunlarından biri haline gelmiştir. Ancak, 2012'den itibaren "demokratik açılım süreci" ve "çözüm süreci" gibi adlar altında, PKK tarafından gerçekleştirilen terör saldırıları önemli ölçüde azalmıştır. Bununla birlikte Suriye'deki iç savaşın etkisiyle, PKK ve DAESH kaynaklı terör olayları yeniden artış göstermiştir.

Özellikle Suriye'nin Türkiye sınırında bulunan Kobani kenti, 2014 yılında önemli bir çatışma bölgesidir. Bu dönemde, PKK'nın Suriye kolu olduğu kabul edilen PYD ile DAESH arasındaki çatışmalar yoğunlaşmıştır. PKK'nın üst düzey yöneticileri, sosyal medya üzerinden, özellikle Murat Karayılan gibi isimler, Kobani'ye destek çağrılarını yapmıştır. Bu çağrılar ve yaşanan çatışmalar, Türkiye'de "6-7 Ekim olayları" olarak anılan şiddet eylemlerine zemin hazırlamıştır.

Olaylar sırasında, birçok şehirde kamu binalarına, işyerlerine ve araçlara saldırılar gerçekleşmiş, silahlar kullanılarak saldırılar düzenlenmiştir. Bu şiddet dalgası sonucunda birçok kişi hayatını kaybetmiş veya yaralanmıştır.

Bu olaylar sonrasında, Türkiye genelinde güvenlik güçleri olayların kontrol altına alınması için önlemler almıştır. Gözaltına alınan binlerce kişi, olaylarla ilişkilendirilmiş ve birçoğu tutuklanmıştır.

Başvurucu, olayların yaşandığı tarihlerde HDP MYK üyesidir. Başvurucu olaylarla ilgili herhangi bir doğrudan rolü olduğuna dair somut kanıt bulunmamasına rağmen tutuklandığını iddia etmektedir.

Devam eden yargılama sürecinde ve dosya kapsamında Mahkeme 29/4/2021 tarihinde başvurusunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Başvurusunun anılan karara itirazı, Ankara 23. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 18/5/2021 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Başvurucu anılan kararı 20/5/2021 tarihinde öğrendiğini belirtmiştir. Başvurucu 20/5/2021 tarihinde yapılan duruşmada suçlamalara ilişkin savunmasını sözlü olarak vermiş ve savunmasında 6-7 Ekim olaylarında bir sorumluluğu bulunmadığını ve 6/10/2014 tarihli HDP MYK toplantısına katılmadığını ileri sürmüştür. 15/6/2021 tarihli duruşma sonunda ise Mahkeme yurt dışına çıkış yasağı şeklindeki adli kontrol tedbiri uygulanmak suretiyle başvurusunun tahliyesine karar vermiştir. Başvurucu hakkındaki dava, bireysel başvurusunun incelendiği tarih itibarıyla Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesinde derdesttir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Ayşe Nur Kan
Stj. Av. Şükrü Bereket

Başvurucu, suçlama ve bu suçlamayı destekleyen deliller olmamasına rağmen tutuklandığını ve tutukluluğunun devam etmesine ilişkin kararın gerekçe içermediğini iddia ederek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir. Bakanlık görüşünde ise başvurunun tutuklanmasının kanuni dayanağı bulunduğu, tutuklama kararında atıf yapılan delillerin kuvvetli suç şüphesi oluşturduğu, tutuklamanın meşru bir amacı içerdiği ve ölçülü olduğu belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının Anayasa'nın 19. maddesi çerçevesinde sınırlanabileceğini ancak bu sınırlamanın Anayasa'nın ilgili maddelerine, demokratik toplum düzeninin gerekliliklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağını vurgulamıştır. Başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağı olan 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca olduğu belirtilmiştir.

Bununla birlikte başvuruya konu olayda Anayasa Mahkemesi, başvurunun tutuklanmasına gerekçe yapılan suçlamaların yeterince somut delillere dayandırılmadığı sonucuna varmıştır. Soruşturma mercilerinin başvurunun suçlu olduğuna dair kuvvetli belirti bulunduğunu ortaya koyamadığı ve tutuklamanın ölçülü olup olmadığına ilişkin ayrı bir inceleme yapılmasına gerek görülmediği belirtilmiştir.

Bu nedenle Anayasa Mahkemesi başvurunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.